

H. u. 2674.02

Løgnens ofre

Hver gang en krig bryter ut, opplever vi at sannheten blir krigens første offer. Vi tenker ikke like ofte på at løgner kan seire i flere tiår etter at krigen er over, og at krigsherrenes løgner videreføres av fredelige myndigheter vi selv har vært med på å velge.

Historien om hvordan norske og svenske myndigheter løy om 30 norske barns identitet for å få dem plassert hos svenske adoptivforeldre, minner oss om hvilket politisk og menneskelig klima som eksisterte i Norge og Sverige de første årene etter den annen verdenskrigs slutt. Det aller største tankekorset er at de 30 barna kunne ha fått en dårligere oppvekst dersom omgivelsene hadde kjent til deres egentlige historie.

Turid Edén var 53 år gammel da hun fikk vite at hennes foreldre ikke var døde som krigsfanger i en tysk konsentrasjonsleir, slik hun ble fortalt da hun var syv år og nettopp hadde begynt på skolen i Sverige. Sannheten er at hennes mor var norsk og hennes far tysk. Hun var ett av flere tusen Lebensborn-barn. Da krigen var slutt, skulle hun sendes hjem til Norge fra et barnehjem i Bremen. Men takket være løgnhistorien kom hun kom aldri lenger enn til et adoptivhjem i Sverige.

**Krigsherrenes
løgner videre-
føres av
fredelige
myndigheter
vi selv har
vært med
på å velge**

All fortvilelse og alle psykiske belastninger Turid Edén måtte gjennomgå i flere tiår på grunn av tankene om hva som hadde skjedd med foreldrene i konsentrasjonsleiren, var basert på norske og svenske myndigheters løgn. Den samme løgneren fratok henne muligheten til å søke kontakt med sine egentlige foreldre mens de var i live. Hun og de 29 andre norsk-tyske barna fra barnehjemmet fikk ikke oppleve det som i dagens samfunn oppfattes ikke bare som en selvfølge, men også som grunnleggende viktig for hvert barn – å kjenne til sin opprinnelse og få anledning til å bygge sitt liv og sin identitet på de røtter denne opprinnelsen gir.

Likevel blir det for enkelt dersom man bare nøyer seg med å fordømme den løgneren som er dokumentert i historien om de 30 barna. Uansett hvor kritikkverdig datidens myndigheter opptrådte sett med nåtidens øyne, mente antagelig noen av de involverte personer at de handlet til barnas beste. Vi kan ikke se bort fra at noen av dem som diktet opp løgnhistorien, følte en begrunnet frykt for at barna ville bli utsatt for utallig grusomme ord og handlinger dersom deres egentlige bakgrunn ble kjent. Vi har heller ikke lov til å glemme at Norge av mange forskere både ute og hjemme blir omtalt som det tysk-okkuperte land som etter krigen behandlet uskyldige barn mest brutalt fordi barnas mor hadde hatt et forhold til en tysk soldat.

Derfor blir historien om Turid Edén og de andre barna fra barnehjemmet i Bremen først og fremst en påminnelse om hvor skadelig intoleranse, tankeløshet og grusomhet hos helt alminnelige mennesker kan bli i kjølvannet av en krig. Den lojalitet og det samhold som er en avgjørende styrke mens krigen pågår, kan vendes til hensynsløs undertrykkelse av uskyldige mennesker når freden er der. Denne type holdninger er en forutsetning for løgneren. Historien om de 30 barna viser hvor ødeleggende et slikt bedrag kan være.